

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α

**ΤΗΣ 2^{ης} ΕΙΔΙΚΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ
ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 12^{ης} ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2015
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΚΟΠΩΝ**

---Ο---

Μ Ε Λ Η: Φλωρεντία Καλδή, Προεδρεύουσα Αντιπρόεδρος, Ιωάννης Σαρμάς, Αντιπρόεδρος, Αγγελική Μαυρουδή, Δέσποινα Τζούμα, Δημήτριος Τσακανίκας, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου και Αργυρώ Μαυρομμάτη, Σύμβουλοι.

ΑΝΤΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ: Ευάγγελος Καραθανασόπουλος.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Ελένη Αυγουστόγλου.

Με την αρχή της Συνεδρίασης οι Σύμβουλοι Δέσποινα Τζούμα και Δημήτριος Τσακανίκας, που ορίστηκαν από την Προεδρεύουσα Αντιπρόεδρο εισηγητές, φέρουν προς συζήτηση το σχέδιο νόμου «ΡΥΘΜΙΣΗ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ», που εστάλη στο Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο με το υπ' αριθ. πρωτ. 89975/0092/7.8.2015 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών, για να γνωμοδοτήσει η Ολομέλεια, σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος.

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Ρύθμιση συνταξιοδοτικών θεμάτων του Δημοσίου

Άρθρο 1

Τροποποίηση διατάξεων του ν. 3865/2010

1. α. Οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου της περ. α της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 3865/2010 (Α 120) αντικαθίστανται ως εξής :

«α. Τα πρόσωπα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 1 ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση, που έχουν αποχωρήσει ή αποχωρούν από την Υπηρεσία από 1-1-2015 και μετά.»

β. Οι διατάξεις της περ. α) της παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 3865/2010 αντικαθίστανται ως εξής :

«α) έχουν συμπληρώσει το 67^ο έτος της ηλικίας τους,»

γ. Στην περ. γ) της παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 3865/2010 η φράση «διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα για τουλάχιστον δεκαπέντε (15) έτη μεταξύ του 15^{ου} και του 65^{ου} έτους της ηλικίας τους.» αντικαθίσταται με τη φράση «διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα για τουλάχιστον δεκαπέντε (15) έτη μεταξύ του 15^{ου} και του 67^{ου} έτους της ηλικίας τους.»

δ. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 3865/2010 η φράση «πλην των αποδοχών του μήνα κατά τον οποίο υποβάλλεται η αίτηση συνταξιοδότησης» αντικαθίσταται με τη φράση «πλην των αποδοχών του μήνα αποχώρησης από την Υπηρεσία του υπαλλήλου ή του στρατιωτικού».

ε. Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 3865/2010 η φράση «πλην των ασφαλιστέων αποδοχών του τελευταίου έτους ή τμήματος έτους κατά το οποίο υποβάλλεται η αίτηση συνταξιοδότησης,» αντικαθίσταται με τη φράση «πλην των ασφαλιστέων αποδοχών του έτους ή τμήματος έτους κατά το οποίο αποχωρεί από την Υπηρεσία ο υπάλληλος ή ο στρατιωτικός».

στ. Οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 3865/2010 (Α' 120) αντικαθίστανται ως εξής:

«3. Όσοι έχουν προσληφθεί στο Δημόσιο μέχρι και την 31-12-2010 και έχουν αποχωρήσει ή αποχωρούν από την Υπηρεσία από 1-1-2015 και μετά δικαιούνται:»

ζ. Στον έκτο στίχο της περ. β της παρ. 4 του άρθρου 4 του ν. 3865/2010 η φράση «που θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1.1.2015» αντικαθίσταται με την φράση «που έχουν αποχωρήσει ή αποχωρούν από την Υπηρεσία από 1.1.2015 και μετά.».

η. Στο τέλος της παρ. 4 του άρθρου 4 του ν. 3865/2010 προστίθεται περίπτωση γ, ως εξής:

«γ. Οι διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 4002/2011 (Α 180) έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τις συντάξεις που υπολογίζονται με βάση τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων και αυτής.»

θ. Οι διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 4 του ν. 3865/2010 καταργούνται.

ι. Συντάξεις που έχουν κανονισθεί αντίθετα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των παρ. 3 και 4 του άρθρου 4 του ν. 3865/2010, όπως αυτές ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με τις διατάξεις της παρούσας παραγράφου, αναπροσαρμόζονται οίκοθεν από την αρμόδια Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, τα δε οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από την ημερομηνία έναρξης καταβολής της σύνταξης και όχι πριν την 1-1-2015.

2. Οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 20 του ν. 3865/2010 αντικαθίστανται ως εξής:

«3. Η σύνταξη των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας και του Πυροσβεστικού Σώματος που έχουν αποχωρήσει ή αποχωρούν από την Υπηρεσία από 1-1-2015 και μετά υπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 3 και 4 του νόμου αυτού, όπως ισχύουν.»

Συντάξεις που έχουν κανονισθεί αντίθετα με τα οριζόμενα στις διατάξεις της παρ.3 του άρθρου 20 του ν. 3865/2010, όπως αυτές ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με τις διατάξεις της παρούσας παραγράφου, αναπροσαρμόζονται οίκοθεν από την αρμόδια Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, τα δε οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από την ημερομηνία έναρξης καταβολής της σύνταξης και όχι πριν την 1-1-2015.

3. Από την 1-1-2015 καταργείται κάθε άλλη διάταξη αντίθετη με τα οριζόμενα στις διατάξεις του ν. 3865/2010 που αντικαθίστανται με τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων του παρόντος.

4. α. Στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου 55 του π.δ. 169/2007 (Α 210) προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Το κατώτατο όριο σύνταξης, όπως αυτό ισχύει με βάση τις διατάξεις της παρ. 5, δεν έχει εφαρμογή για όσους έχουν αποχωρήσει ή αποχωρούν από την Υπηρεσία από 1-7-2015 και μετά και δεν έχουν συμπληρώσει το 67^ο έτος της ηλικίας και παραμένει αμετάβλητο κατά ποσό μέχρι το έτος 2021. Τα ανωτέρω πρόσωπα, μέχρι τη συμπλήρωση του 67^{ου} έτους της ηλικίας λαμβάνουν το ποσό της σύνταξης που αναλογεί στα έτη ασφάλισής τους κατά

περίπτωση. Το ανωτέρω όριο ηλικίας αναπροσαρμόζεται με βάση τα ισχύοντα στην παρ. 3 του άρθρου 7 του ν. 3865/2010.»

β. Συντάξεις που έχουν κανονισθεί αντίθετα με τα οριζόμενα στις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 55 του π.δ. 169/2007, όπως αυτές ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με τις διατάξεις της παρούσας παραγράφου, αναπροσαρμόζονται οίκοθεν από την αρμόδια Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, τα δε οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από την ημερομηνία έναρξης καταβολής της σύνταξης και όχι πριν από την 1-7-2015.

γ. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν έχουν εφαρμογή για όσους λαμβάνουν επίδομα ανικανότητας με βάση τις διατάξεις του άρθρου 54 του π.δ. 169/2007 καθώς και όσους λαμβάνουν σύνταξη ως παθόντες στην υπηρεσία και ένεκα ταύτης ή βάσει των διατάξεων των νόμων 1897/1990 (Α 120) και 1977/1991 (Α 185). Επίσης οι διατάξεις αυτές δεν έχουν εφαρμογή και για όσους λαμβάνουν κατά μεταβίβαση σύνταξη λόγω θανάτου στην υπηρεσία του/της συζύγου τους ή του γονέα τους.

δ. Οι ανωτέρω διατάξεις έχουν εφαρμογή και για όσους συνταξιοδοτούνται με βάση τις διατάξεις του ν. 2084/1992 (Α 165).

5. Η διάταξη της περ. στ' της παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 4024/2011 αντικαθίστανται ως εξής :

«στ. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής ισχύουν μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2016.»

Άρθρο 2**Έκταση Εφαρμογής**

Οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου, εφαρμόζονται ανάλογα και για τους υπαλλήλους των Ο.Τ.Α. και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ. που διέπονται από το ίδιο με τους δημοσίους υπαλλήλους συνταξιοδοτικό καθεστώς, είτε οι συντάξεις τους βαρύνουν το Δημόσιο είτε τους οικείους φορείς, καθώς και για το προσωπικό του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος και των υπαλλήλων των ασφαλιστικών Ταμείων του προσωπικού των Σιδηροδρομικών Δικτύων, που διέπονται από το καθεστώς του ν.δ. 3395/1955 (Α' 276).

Άρθρο 3**Έναρξη Ισχύος**

Οι διατάξεις του παρόντος ισχύουν από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν διαφορετικά ορίζεται στις επιμέρους διατάξεις.

Αθήνα Αυγούστου 2015

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ &

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ

Ο ασκών καθήκοντα Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Αντεπίτροπος Ευάγγελος Καραθανασόπουλος διετύπωσε εγγράφως την ακόλουθη γνώμη του:

Εισάγουμε ενώπιον της Ολομέλειας του Σώματος, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 1 περ. γ' του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 (ΦΕΚ Α' 52), το σχέδιο νόμου «Ρύθμιση συνταξιοδοτικών θεμάτων του Δημοσίου», προκειμένου να προκληθεί η γνωμοδότησή της, που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 73 παρ. 2 του Συντάγματος, και εκθέτουμε τα ακόλουθα:

Επί του άρθρου 1: Τροποποιούνται διατάξεις του ν. 3865/2010 και του π.δ. 169/2007. Επισημαίνεται ότι, ενώ το εν λόγω άρθρο τιτλοφορείται "Τροποποίηση διατάξεων του ν. 3865/2010", στο κείμενό του (παρ. 4) περιλαμβάνονται και τροποποιήσεις του π.δ. 169/2007.

Ειδικότερα:

παρ. 1 α: Εισάγεται διαφοροποίηση για τα πρόσωπα που δικαιούνται τη βασική σύνταξη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του ν. 3865/2010, προκειμένου οι διατάξεις αυτές να έχουν εφαρμογή για όσους έχουν αποχωρήσει ή αποχωρούν από την Υπηρεσία από 1.1.2015, αντί του, προβλεπόμενου με την προς αντικατάσταση διάταξη, χρόνου θεμελίωσης του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, ήτοι την 1.1.2015. Επισημαίνεται ότι η παραπομπή στα «πρόσωπα των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 1», δοθέντος ότι στις διατάξεις αυτές δεν απαριθμούνται κατηγορίες προσώπων, χρήζει περαιτέρω διευκρίνησης, ώστε να αποσαφηνιστεί ποιά πρόσωπα υπάγονται στην προτεινόμενη ρύθμιση.

παρ. 1 β: Με την προτεινόμενη ρύθμιση αυξάνεται το ισχύον όριο ηλικίας των δικαιούχων της βασικής σύνταξης του άρθρου 3 του ν. 3865/2010 κατά δύο (2) έτη, ήτοι από το 65ο στο 67ο. Επισημαίνεται ότι η αύξηση αυτή, κατά το μέρος που δεν προβλέπεται αντίστοιχη κλιμάκωση της αύξησης με μεταβατική ρύθμιση, ώστε να μην αιφνιδιάζονται οι υπάλληλοι που βρίσκονται εγγύς του χρόνου συνταξιοδότησης, ενδέχεται να δημιουργήσει θέμα συμβατότητας με την αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης (πρβλ. ΕΣ Ολομ. Πρακτ. 4ης Ειδ. Συν. 31.10.2012).

παρ. 1 γ: Η αντικατάσταση αυτή κρίνεται επιβεβλημένη, ενόψει της, προτεινόμενης ανωτέρω με την παρ. 1 β, μεταβολής του ορίου ηλικίας.

παρ. 1 δ και ε: Επί της ουσίας της ρύθμισης της παρ.1 δ, με την οποία διαφοροποιείται ο τρόπος υπολογισμού της αναλογικής σύνταξης μη λαμβανομένου υπόψη, πλέον, του μήνα αποχώρησης από την υπηρεσία, αντί του μήνα υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης, δεν έχουμε παρατηρήσεις. Περαιτέρω, η προτεινόμενη με την παρ. 1 ε αντικατάσταση κρίνεται δικαιολογημένη, ενόψει της ανωτέρω διαφοροποίησης.

παρ. 1 στ και ζ: Επί της ουσίας της ρύθμισης της παρ.1 στ, με την οποία τίθεται ως κριτήριο υπαγωγής στην παράγραφο 3 του άρθρου 4 του ν. 3865/2010 η ημερομηνία αποχώρησης από την Υπηρεσία (από 1.1.2015), αντί του χρόνου θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος μετά την 1.1.2015, δεν έχουμε παρατηρήσεις. Περαιτέρω, η προτεινόμενη με την παρ. 1 ζ

αντικατάσταση κρίνεται δικαιολογημένη, ενόψει της ανωτέρω διαφοροποίησης.

παρ. 1 η: Επί της ουσίας της προτεινόμενης ρύθμισης, με την οποία ορίζεται ότι οι διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 4002/2011 έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τις συντάξεις που υπολογίζονται με βάση τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων και αυτής του άρθρου 4 του ν.3865/2010, επισημαίνεται ότι με τα πρακτικά της 1^{ης} Ειδικής Συνεδρίασης της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου της 14^{ης} Ιουλίου 2011, με τα οποία γνωμοδότησε η Ολομέλεια επί του ν. 4002/2011, είχε παρατηρηθεί ότι η παρ. 6 του άρθρου 1 του νόμου αυτού, με την οποία προστέθηκε εδάφιο στο τέλος της περ. α' της παρ. 11 του άρθρου 15 και της περ. α' της παρ. 7 του άρθρου 42 του π.δ/τος 169/2007, είναι δυσνόητη σχετικώς με τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης των υπαλλήλων ή λειτουργών του Δημοσίου στους οποίους αφορά, ιδιαιτέρως λόγω της χρήσης ενδοιαστικών φράσεων όπως σε «ποσόν που μάλλον προσεγγίζει την κανονισθείσα σύνταξη» και ενδεχομένως θα δημιουργήσει προβλήματα τόσον ερμηνευτικά όσον και κατά την εφαρμογή της. Για το λόγο αυτό κρίθηκε επιβεβλημένη η αναδιατύπωση της διάταξης, ώστε να καθίσταται σαφής η νομοθετική βούληση. Δεδομένου ότι η μόνη αλλαγή που επήλθε μετά την ανωτέρω παρατήρηση ήταν η απάλειψη του ενδοιαστικού επιρρήματος «μάλλον», η οποία δεν διασαφηνίζει τη βούληση του νομοθέτη, εμμένουμε στην κατά τα ανωτέρω διατυπωθείσα παρατήρηση.

παρ. 1 θ: Επί της ρύθμισης αυτής, μετά την ως άνω τροποποίηση της παραγράφου 3 του άρθρου 4 του ν. 3865/2010 και την υιοθέτηση της ημερομηνίας αποχώρησης από την Υπηρεσία (από 1.1.2015), αντί του χρόνου θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος, δεν έχουμε παρατηρήσεις.

παρ. 1 ι: Επί της ρύθμισης αυτής, με την οποία ορίζεται ότι συντάξεις που έχουν κανονισθεί αντίθετα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των παρ. 3 και 4 του άρθρου 4 του ν. 3865/2010, όπως αυτές ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με τις ανωτέρω διατάξεις, αναπροσαρμόζονται οίκοθεν από την αρμόδια Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους και ότι τα οικονομικά αποτελέσματα αρχίζουν από την ημερομηνία έναρξης καταβολής της σύνταξης και όχι πριν την 1.1.2015, παρατηρείται ότι ενδεχομένως να δημιουργήσει θέμα συμβατότητας με υπερκείμενης ισχύος διατάξεις και, κυρίως, το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

παρ. 2: Επί της ουσίας της ρύθμισης αυτής, με την οποία υιοθετείται ως κριτήριο υπαγωγής στην παράγραφο 3 του άρθρου 20 του ν.3865/2010 η ημερομηνία αποχώρησης από την Υπηρεσία (από 1.1.2015), αντί του χρόνου θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος από 1.1.2015, δεν έχουμε παρατηρήσεις. Όμως, ως προς την πρόβλεψη περί οίκοθεν αναπροσαρμογής συντάξεων που έχουν κανονιστεί, δεδομένης και της ταυτόσημης διατύπωσής της με αυτήν της παρ. 1 ι, ανωτέρω, επισημαίνουμε, ομοίως, το ενδεχόμενο ασυμβατότητας αυτής με υπερκείμενης ισχύος διατάξεις και, κυρίως, το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

παρ. 3: Επισημαίνεται ότι, σχετικά με τη λεκτική διατύπωση της ρύθμισης, αυτή χρήζει αναδιατύπωσης, δοθέντος ότι η φράση «αντίθετη με τα οριζόμενα στις διατάξεις του ν. 3865/2010 που αντικαθίστανται» ενδέχεται να προκαλέσει σύγχυση ως προς τις διατάξεις που αφορά. Περαιτέρω, ως προς την ουσία της εισαγόμενης καταργητικής ρύθμισης δεν έχουμε άλλες παρατηρήσεις, με την επιφύλαξη για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες αυτή θα άγει ενδεχομένως σε προσβολή δικαιωμάτων περιουσιακής φύσεως, όπως είναι τα ήδη γεγεννημένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, (βλ. και ανωτέρω επισημάνσεις αναφορικά με τις διατάξεις των παρ. 1 ι και 2 του άρθρου 1 του παρόντος σχεδίου νόμου).

παρ. 4 α: Επί της ουσίας της ρύθμισης επισημαίνεται ότι η προσθήκη αυτού του εδαφίου ενδέχεται να δημιουργήσει θέμα συμβατότητας με την απορρέουσα από το Κράτος Δικαίου αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης.

παρ. 4 β: Ως προς την πρόβλεψη περί οίκοθεν αναπροσαρμογής συντάξεων που έχουν κανονιστεί αντίθετα, ισχύουν οι διατυπωθείσες για τις ρυθμίσεις των παρ. 1 ι και 2 ανωτέρω επισημάνσεις μας.

παρ. 4 γ: Πρόκειται για ευνοϊκή ρύθμιση, επί της οποίας δεν έχουμε παρατηρήσεις.

παρ. 4 δ: Επί της ρύθμισης αυτής, επισημαίνεται ότι χρήζει διευκρίνησης τόσο η φράση «Οι ανωτέρω διατάξεις», ώστε να καθίσταται

σαφές ποιες ακριβώς διατάξεις αφορά, όσο και η παραπομπή σε «όσους συνταξιοδοτούνται με βάση τις διατάξεις του ν. 2084/1992 (Α 165)», δοθέντος ότι με τον εν λόγω νόμο (2084/1992) ρυθμίζεται ευρύ πεδίο συνταξιοδοτικών θεμάτων για διάφορες κατηγορίες προσώπων (πολιτικούς και στρατιωτικούς υπαλλήλους, ασφαλισμένους σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης).

Επί του άρθρου 2: Επί του άρθρου αυτού, με το οποίο καθορίζεται η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του προηγούμενου άρθρου (1) και για τους υπαλλήλους των Ο.Τ.Α. και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ. που διέπονται από το ίδιο με τους δημοσίους υπαλλήλους συνταξιοδοτικό καθεστώς, είτε οι συντάξεις τους βαρύνουν το Δημόσιο είτε τους οικείους φορείς, καθώς και για το προσωπικό του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος και των υπαλλήλων των ασφαλιστικών Ταμείων του προσωπικού των Σιδηροδρομικών Δικτύων, που διέπονται από το καθεστώς του ν.δ. 3395/1955, δεν έχουμε παρατηρήσεις, καθόσον πρόκειται περί ανάλογης εφαρμογής των διατάξεων μόνο του προηγούμενου άρθρου (1).

Επί του άρθρου 3: Δεν έχουμε παρατηρήσεις.

Αθήνα, 11 Αυγούστου 2015

Ο Αντεπίτροπος Επικρατείας

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Οι Σύμβουλοι Δέσποινα Τζούμα και Δημήτριος Τσακανίκας, που ορίστηκαν από την Προεδρεύουσα Αντιπρόεδρο Φλωρεντία Καλδή εισηγητές επί των διατάξεων του ανωτέρω σχεδίου νόμου, εισηγούνται ως ακολούθως:

A) ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ενόψει των αναφερομένων στην αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου και στους όρους της ενσωματωθείσας στο ν. 4334/2015 (Α΄ 80) απόφασης της Συνόδου των αρχηγών των κρατών μελών της ευρωζώνης της 12.7.2015, με τους οποίους κρίνεται επιβεβλημένη η θέσπιση εμπροσθοβαρών μέτρων για τη βελτίωση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος, ως μέρος ενός προγράμματος συνολικής αναμόρφωσης αυτού, το Δικαστήριο αναγνωρίζει την αναγκαιότητα λήψης των προτεινόμενων με το υπό κρίση νομοσχέδιο μέτρων, ως μέτρων άμεσης δημοσιονομικής προσαρμογής. Προσδοκά, όμως, ότι εντός ευλόγου χρόνου θα συνταχθεί μελέτη για την ένταξη των αποσπασματικών αυτών μέτρων σε έναν ευρύτερο συνταξιοδοτικό σχεδιασμό διαρθρωτικού χαρακτήρα, που θα συμβάλλει στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το πλέγμα των διατάξεων αυτών θα μπορούσε να λειτουργήσει μελλοντικά επ' ωφελεία των συνταξιούχων και να επιφέρει, έστω και μακροπρόθεσμα, μία δίκαιη εξισορρόπηση του ευρύτερου κοινωνικού συμφέροντος (βιωσιμότητα συνταξιοδοτικού συστήματος) με τον νυν επιχειρούμενο περιορισμό των δικαιωμάτων και των νομίμων προσδοκιών τους. Στο πλαίσιο της ως άνω μελέτης θα πρέπει να αιτιολογηθεί η αδυναμία θεσμοθέτησης ηπιότερων εναλλακτικών μέτρων για την κατηγορία των συνταξιούχων που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος σχεδίου νόμου και να εξετασθεί η συνολική επιβάρυνσή της από τα διαδοχικώς θεσπιζόμενα σε βάρος της μέτρα (άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος).

Επισημαίνεται, πάντως, ότι με το ν. 4334/2015 έχουν ληφθεί και άλλης φύσεως μέτρα για την αντιμετώπιση της πρόσφατης οξείας δημοσιονομικής κρίσης που ανέκυψε. Τέλος, σημειώνεται ότι κατά τη γνωμοδοτική αυτή διαδικασία, το Δικαστήριο περιορίζεται σε επισημάνσεις νομοτεχνικού χαρακτήρα καθώς και παρατηρήσεις ως προς την, κατ' αρχήν, συμβατότητα των ρυθμίσεων του υποβληθέντος σχεδίου νόμου προς κανόνες υπέρτερης τυπικής ισχύος.

B. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις, μεταξύ άλλων, διευρύνεται ο κύκλος των προσώπων που υπάγονται στον προβλεπόμενο από τις διατάξεις των άρθρων 3 και 4 του ν. 3865/2010 τρόπο υπολογισμού των συντάξεων του Δημοσίου, καθόσον επεκτείνεται η εφαρμογή του σε όσους έχουν αποχωρήσει ή πρόκειται να αποχωρήσουν από την υπηρεσία μετά την 1.1.2015, και περαιτέρω προβλέπεται η μη χορήγηση του κατωτάτου ορίου σύνταξης, που θεσπίζεται στο άρθρο 55 παρ. 5 του π.δ. 169/2007 (Α' 210), σε όσους έχουν αποχωρήσει ή πρόκειται να αποχωρήσουν από την υπηρεσία μετά την 1.7.2015 και δεν έχουν συμπληρώσει το 67^ο έτος της ηλικίας τους.

Επί του άρθρου 1

Ο τίτλος του άρθρου «Τροποποίηση διατάξεων του ν. 3865/2010» πρέπει να αναδιατυπωθεί, ώστε να ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο των ρυθμίσεων που εισάγονται με αυτό, καθόσον δεν περιορίζονται μόνο σε αντικατάσταση ή τροποποίηση διατάξεων του ν. 3865/2010, αλλά τροποποιούν και συμπληρώνουν και διατάξεις του π.δ. 169/2007.

Επί της παραγράφου 1

Επί της περίπτωσης α΄

Η διάταξη αυτή, με την οποία αντικαθίσταται η περίπτωση α΄ της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του ν. 3865/2010, κατά το μέρος που αναφέρεται στα «πρόσωπα των παρ. 1 και 2 του άρθρου 1», δεν είναι ακριβής, καθόσον οι εν λόγω διατάξεις ρυθμίζουν άλλα θέματα και προτείνεται να διατυπωθεί εκ νέου, ώστε να γίνει αναλυτική αναφορά των κατηγοριών υπαλλήλων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της χωρίς παραπομπή σε άλλες διατάξεις.

Περαιτέρω, στο βαθμό που η διάταξη αυτή καταλαμβάνει ήδη θεμελιωμένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, τα οποία ρυθμίζονται επί τα χείρω, ενδέχεται να εγείρει ζήτημα παραβίασης του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α. καθώς και της απορρέουσας από το κράτους δικαίου αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

Επί των περιπτώσεων β΄ και γ΄

Οι διατάξεις αυτές, οι οποίες θεσπίστηκαν προς εναρμόνιση με το αυξημένο γενικό όριο ηλικίας συνταξιοδότησης των 67 ετών, που καθορίστηκε με το άρθρο πρώτο παρ. Β υποπαρ. Β.1 του ν. 4093/2012 (Α΄ 222), κρίνονται κατ' αρχήν δικαιολογημένες, καθόσον η ομοιογενοποίηση του ορίου ηλικίας αποσκοπεί στη συνοχή του συνταξιοδοτικού συστήματος. Επισημαίνεται, όμως, ότι οι διατάξεις αυτές, κατά το μέρος που δεν προβλέπουν κλιμάκωση της αύξησης του ορίου ηλικίας με μεταβατική ρύθμιση, ώστε να μην αιφνιδιάζονται οι εν δυνάμει δικαιούχοι που βρίσκονται εγγύς του χρόνου συνταξιοδότησης, ενδέχεται να δημιουργήσουν ζήτημα συμβατότητας με τη

συνταγματική αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Σημειώνεται επίσης ότι κάθε αύξηση του ορίου ηλικίας πρέπει να τεκμηριώνεται με ειδική μελέτη.

Επί των περιπτώσεων δ' και ε'

Οι ρυθμίσεις αυτές, με τις οποίες τροποποιούνται οι διατάξεις του πρώτου και δεύτερου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 3865/2010, που είχαν μεταφερθεί από το ν. 3863/2010 (Α' 115, βλ. άρθρο 3 παρ. 2), κρίνονται δικαιολογημένες, καθόσον θεσπίζονται προς εναρμόνιση με τα ισχύοντα στο συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου, όπου κρίσιμος για την επαγωγή συνταξιοδοτικών εννόμων συνεπειών είναι ο χρόνος αποχώρησης του υπαλλήλου από την υπηρεσία (βλ άρθρα 22 και 50 κ.ά. του π.δ. 169/2007).

Επί των περιπτώσεων στ' και ζ'

Η ρύθμιση της περίπτωσης στ', κατά το μέρος που στην τροποποιούμενη με αυτή διάταξη του άρθρου 4 παρ. 3 εδ. πρώτο του ν. 3865/2010 αντικαθιστά τη φράση «Όσοι έχουν υπαχθεί για πρώτη φορά στην ασφάλιση του Δημοσίου» με τη φράση «Όσοι έχουν προσληφθεί στο Δημόσιο», υιοθετεί την ταυτόσημη ορολογία που χρησιμοποιείται στο άρθρο 2 παρ. 1 του ίδιου νόμου και κρίνεται δικαιολογημένη, καθόσον αφορά τακτικούς υπαλλήλους και λειτουργούς, οι οποίοι με την πρόσληψή τους υπάγονται αυτομάτως στην ασφάλιση του Δημοσίου.

Επισημαίνεται ότι για την αντίστοιχου περιεχομένου διάταξη του άρθρου 1 παρ. 27 εδ. β' του ν. 4334/2015, η οποία καταλαμβάνει και υπαλλήλους που ασφαλίστηκαν λόγω πρόσληψης στο Δημόσιο μέχρι

31.12.2010, δεν έχει γνωμοδοτήσει το Ελεγκτικό Συνέδριο και ως εκ τούτου μόνη εφαρμοστέα ως προς αυτούς τυγχάνει η προτεινόμενη διάταξη της περίπτωσης στ΄ της παρ. 1 του άρθρου 1 του παρόντος σχεδίου νόμου, με την οποία αντικαθίσταται η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 3 του ν. 3865/2010.

Περαιτέρω, η ρύθμιση αυτή (περ. στ΄) καθώς και η ρύθμιση της επόμενης περίπτωσης ζ΄, στο βαθμό που καταλαμβάνουν ήδη θεμελιωμένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα, ενδέχεται να εγείρουν τα ζητήματα που επισημάνθηκαν ανωτέρω επί της περίπτωσης α΄ της παρ. 1 του άρθρου 1 του ως άνω σχεδίου νόμου.

Επί της περίπτωσης η΄

Με τη διάταξη αυτή προβλέπεται η ανάλογη εφαρμογή και για τις συντάξεις που υπολογίζονται με βάση τις διατάξεις των άρθρων 3 και 4 του ν. 3865/2010, της τεχνικού χαρακτήρα ρύθμισης της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 4002/2011 (Α΄ 180), κατ' εφαρμογή της οποίας επαναπροσδιορίζεται το συνολικό ποσό της σύνταξης που έχει κανονισθεί με βάση διαφορετικά συστήματα υπολογισμού προβλεπόμενα από την κείμενη συνταξιοδοτική νομοθεσία (άρθρα 9 παρ. 1-15 και 34 παρ. 1-17 του π.δ. 169/2007 και άρθρο 1 του ν. 3029/2002). Η ρύθμιση αυτή υπαγορεύτηκε από την εισαγωγή και νέου συστήματος υπολογισμού σύνταξης για τον από 1.1.2011 και εφεξής χρόνο ασφάλισης, που θεσπίζεται με τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 3865/2010. Το Δικαστήριο, πάντως, εμμένει στις επιφυλάξεις που είχε

διατυπώσει με τα Πρακτικά της 1^{ης} Ειδ. Συν. Ολ. Ελ. Συν. της 14.7.2011 ως προς την σαφήνεια της διάταξης του άρθρου 1 παρ. 6 του ν. 4002/2011.

Επί της περίπτωσης θ´

Με τη ρύθμιση αυτή δικαιολογημένα καταργείται η διάταξη του άρθρου 4 παρ. 5 του ν. 3865/2010, καθόσον δεν έχει πλέον λόγο ύπαρξης, ενόψει της υπαγωγής των προσώπων που αναφέρονται σε αυτή στο νέο τρόπο υπολογισμού της σύνταξης που θεσπίζεται στα άρθρα 3 και 4 του ίδιου νόμου, όπως τροποποιούνται με τις διατάξεις του παρόντος σχεδίου νόμου.

Επί της περίπτωσης ι´

Η διάταξη αυτή αφορά στην οίκοθεν αναπροσαρμογή συντάξεων, που λαμβάνουν μόνο οι αποχωρήσαντες από την υπηρεσία μετά την 1.1.2015. Επομένως, η φράση στο τέλος αυτής ότι τα οικονομικά αποτελέσματα της εν λόγω αναπροσαρμογής δεν ανατρέχουν «πριν την 1.1.2015» είναι περιττή και πρέπει να απαλειφθεί.

Επισημαίνεται ότι στην παρούσα φάση το Δικαστήριο δεν έχει πλήρη εικόνα του εύρους των οικονομικών επιπτώσεων ανά συνταξιούχο που προκαλούνται με την ανωτέρω διάταξη. Δοθέντος, όμως, ότι με αυτή προβλέπεται η οίκοθεν αναπροσαρμογή βάσει του ν. 3865/2010, όπως θα ισχύει μετά τη δημοσίευση του παρόντος σχεδίου νόμου, ήδη κανονισμένων εντός του έτους 2015 συντάξεων, ενδέχεται η εφαρμογή της να εγείρει ζήτημα παραβίασης του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α. και της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, σε περίπτωση δε

αναζήτησης ποσών συντάξεων που έχουν ήδη καταβληθεί, ενδέχεται να εγείρει επιπροσθέτως και ζήτημα παραβίασης της αρχής της χρηστής διοίκησης.

Τέλος, σημειώνεται ότι με την υπό κρίση ρύθμιση, όπως προκύπτει από τη γραμματική της διατύπωση, δεν λαμβάνονται υπόψη για την οίκοθεν αναπροσαρμογή των συντάξεων οι διατάξεις του άρθρου 3 του ν. 3865/2010, όπως αντικαθίστανται και τροποποιούνται με το παρόν σχέδιο νόμου, σε αντίθεση με όσα ορίζονται στην παράγραφο 2 του ίδιου σχεδίου νόμου (βλ. κατωτέρω και σχετική παρατήρηση επί της παραγράφου 2).

Επί της παραγράφου 2

Με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής: α) επιχειρείται η, κατ'εξομοίωση με τους πολιτικούς υπαλλήλους, υπαγωγή και των στρατιωτικών που αποχωρούν από την υπηρεσία μετά την 1.1.2015 στο νέο τρόπο υπολογισμού της σύνταξής τους για το χρόνο ασφάλισής τους που αφορά το μετά την 1.1.2011 χρονικό διάστημα και β) προβλέπεται η, συνεπεία της υπαγωγής αυτής, αναδρομική αναπροσαρμογή των στρατιωτικών συντάξεων που έχουν κανονισθεί αντίθετα με τα οριζόμενα στις τροποποιούμενες με το παρόν σχέδιο νόμου διατάξεις των άρθρων 3 και 4 του ν. 3865/2010.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της υπό κρίση παραγράφου για την αναδρομική αναπροσαρμογή των συντάξεων των ανωτέρω στρατιωτικών λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των τροποποιούμενων με το παρόν σχέδιο νόμου διατάξεων των άρθρων 3 και 4 του ν. 3865/2010, σε αντίθεση με όσα

ρυθμίζονται στη διάταξη της περ. ι΄ της παρ. 1 του άρθρου 1 του ίδιου νομοσχεδίου για τους λοιπούς συνταξιούχους που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της. Η διαφοροποίηση αυτή, εφόσον δεν οφείλεται σε παραδρομή, ενδέχεται να εγείρει ζήτημα άνισης μεταχείρισης των κατηγοριών αυτών συνταξιούχων.

Κατά τα λοιπά, στο βαθμό που οι διατάξεις της παραγράφου αυτής αφορούν σε θεμελιωμένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα και συνεπάγονται την οίκοθεν αναπροσαρμογή ήδη κανονισμένων συντάξεων, επισημαίνονται όσα έχουν ανωτέρω διατυπωθεί επί των περιπτώσεων α΄ και ι΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του υπό κρίση νομοσχεδίου.

Επί της παραγράφου 3

Με τη διάταξη αυτή προβλέπεται, για τη διασφάλιση του ενιαίου της εφαρμογής των εξεταζόμενων ρυθμίσεων, η κατάργηση από 1.1.2015 κάθε άλλης διάταξης αντίθετης με τα οριζόμενα στις διατάξεις του ν. 3865/2010, όπως αντικαθίστανται με τις διατάξεις του παρόντος, μόνο ως προς τα ρυθμιζόμενα με αυτές ζητήματα.

Επί της παραγράφου 4

Επί της περίπτωσης α΄

Σημειώνεται, κατ' αρχάς, ότι με την περίπτωση αυτή προστίθενται στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου 55 του π.δ. 169/2007 εδάφια και όχι εδάφιο, όπως από παραδρομή αναφέρεται στο σχέδιο νόμου.

Επίσης, προτείνεται η αναδιατύπωση του εδαφίου α' της υπό κρίση διάταξης με την παράθεση αυτοτελούς εδαφίου σχετικά με το αμετάβλητο του ποσού του κατωτάτου ορίου σύνταξης μέχρι το έτος 2021.

Η εφαρμογή της διάταξης αυτής, η οποία σημειωτέον είναι ομοίου περιεχομένου με τη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 27 εδ. α' του ν. 4334/2015, που αφορά στους συνταξιούχους φορέων κοινωνικής ασφάλισης, ενδεχομένως να εγείρει σοβαρό ζήτημα παραβίασης του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος, στο βαθμό που τα καταβαλλόμενα ποσά συντάξεων σε όσους αποχωρούν από την υπηρεσία μετά την 1.7.2015 και δεν έχουν συμπληρώσει το 67^ο έτος της ηλικίας τους υπολείπονται του οριζόμενου στην προαναφερόμενη διάταξη του π.δ. 169/2007 κατωτάτου ορίου σύνταξης (364 ευρώ μηνιαίως), εφόσον δεν προβλέπονται προς αντιστάθμιση της ανωτέρω απώλειας εισοδήματος, άλλα λειτουργικά ισοδύναμα ή υποκατάστατα μέτρα. Ανεξαρτήτως τούτου, επισημαίνεται ότι οποιοδήποτε κατώτατο όριο τίθεται στις συνταξιοδοτικές παροχές εν γένει πρέπει να βασίζεται σε επίσημη μελέτη, που να προσδιορίζει το ελάχιστο αναγκαίο μηνιαίο εισόδημα που εξασφαλίζει ένα όριο αξιοπρεπούς διαβίωσης (πρβλ. 92/441/ΕΟΚ σύσταση του Συμβουλίου της 24.6.1992, SOC/482 Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της 26.11.2013, σελ. 6).

Επί της περίπτωσης β'

Ισχύουν τα ανωτέρω αναφερόμενα στην περίπτωση ι' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του υπό εξέταση σχεδίου νόμου.

Επισημαίνεται, επίσης, ότι η φράση «και όχι πριν από την 1.7.2015», που τίθεται στο τέλος της υπό εξέταση περίπτωσης β', είναι περιττή, ενόψει του ότι η ρύθμιση αυτή αφορά όσους έχουν αποχωρήσει μετά την 1.7.2015 και ως εκ τούτου πρέπει να απαλειφθεί.

Επί του άρθρου 2

Η ρύθμιση αυτή κρίνεται σκόπιμη, παρά το γεγονός ότι ταυτόσημη διάταξη περιλαμβάνεται ήδη στο ν. 3865/2010 (άρθρο 19), δοθέντος ότι με το παρόν σχέδιο νόμου εισάγονται, πέραν των διατάξεων που αντικαθιστούν ή τροποποιούν διατάξεις του ως άνω νόμου και πρωτογενείς ρυθμίσεις.

Η Ολομέλεια ύστερα από διαλογική συζήτηση μεταξύ των μελών της δέχθηκε ομόφωνα την ανωτέρω εισήγηση των Συμβούλων Δέσποινας Τζούμα και Δημητρίου Τσακανίκα.

Μετά το τέλος της Συνεδρίασης συντάχθηκε το παρόν πρακτικό, το οποίο, αφού θεωρήθηκε και εγκρίθηκε από την Προεδρεύουσα Αντιπρόεδρο, υπογράφεται από την ίδια και τη Γραμματέα.

Η ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ ΚΑΛΛΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

**Για την ακρίβεια
Η Γραμματέας**

Ελένη Αυγουστόγλου